

Kitekint? - A félelem légköre

2009 augusztus 06. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Azt már tudjuk, hogy a félelem az egyik leger?sebb ösztön, és része genetikai állományunknak, tehát szükséges az emberi faj túléléséhez. Félelem nélkül pajkos játszótársnak néznénk a vadállatot vagy a sötétben utánunk lopózó gyilkost.

Félünk, tehát elfutunk vagy védekezünk. Félünk, tehát élünk. A modern ember félelmei azonban sokszor nem megalapozottak, mert egyre többször olyasmit?l félünk, ami nem valós fenyegetés. Kockázatot érzünk ott is, ahol egy véletlen baleset, támadás vagy járvány nem fenyegeti egészségünket, értékeinket és szeretteinket, mégis határozottan úgy érezzük, hogy személyes a fenyegetettség.

Miért alakult ki ez a felfokozott félelem a modern társadalmak emberében? Miért most, amikor egyre hosszabb és egészségesebb életet élünk, egyre többen élnek jólétben, tehát éppen biztonságérzetünknek kellene meger?södnie? A mai világban a kockázatok robbanását éljük meg, mert a hírekben egyre több baleset, járvány, terrortámadás és más fenyeget? esemény jelenik meg. Halálos kórt kaphatunk, ha marhahúst eszünk, ha ránk tüsszentenek, ha kezet fogunk egy idegennel, vagy ha futó szerelmi kalandot vállalunk. A világ tele van fenyegetéssel, amelyet olyan kockázatként élünk meg, ami a véletlen folytán velünk is megeshet. Hiába jó a mi marhahúsunk, hiába nem járunk a SARS-fert?zés el?fordulási helyein, hiába vagyunk biztosak partnerünkben, a baj elméleti kockázata körbefon minket, láthatatlan indákkal gúzsba köt, észre sem vesszük, de állandóan félünk. Rettegünk olyan dolgoktól, amelyek nagy bizonyossággal nem fordulhatnak el? velünk, de a hírek mesterséges környezetet építenek körénk, és génjeink úgy érzik: valós a fenyegetés, beindul hát a félelem ösztönreakciója. Ez a kockázat inflálódásának, felfúvódásának kora, amikor egyre biztonságosabb környezetben élünk, mégis egyre jobban félünk. A tévéhíradó és az újságok naponta er?sítik ezt a szorongást, mert minden új baj, amir?l távoli országokból értesítenek minket, tovább er?síti ösztönvilágunkban a személyesen átélt félelmet.

A bizonytalanság érzése önmagában nem lenne elegend? a személyesen átélt félelemhez, ha úgy éreznénk, hogy képesek vagyunk sorsunk irányítására, a kockázatok kisz?résére és a fenyegetés kivédésére. Korunk folyamatai azonban nem biztonságérzetünket er?sítik, hanem a kiszolgáltatottság és a tehetetlenség érzését. A globalizáció, az új technikák elterjedése, a hagyományos értékek megrendülése, a nemzetállam erejének csökkenése, a családi kötelékek lazulása és a korábbi közösségek szétesése azt az érzést er?síti bennünk, hogy egyre kevésbé kiszámítható világban élünk, ahol egyre kevesebb eszköz áll rendelkezésünkre, hogy magunk irányítsuk életünket. Így lesz a bizonytalan jöv? az általunk nem befolyásolható események fenyeget? láncolata, amely egyre er?sebb félelmet olt belénk. A virtuális korban máshol megtörtént, de f?leg elméletileg lehetséges eseményekt?l félünk, és hiába virtuális a fenyegetés, a félelmünk valóságos lesz.

Ebben a világban mindennél jobban kezdünk vágyni a biztonságra. A génkezelt élelmiszerek, a terrortámadások, a balesetek, a fert?zések, a maffiarobbantások média által közvetített virtuális világában valódi félelmeinkre a biztonság érzésének meger?södése az egyetlen válasz. Abban bízunk, akinek hiszünk, amikor azt ígéri, hogy m?ködése révén nagyobb biztonságban leszünk. Attól vonjuk meg bizalmunkat, aki csökkenti biztonságérzetünket. Ezt valódi cselekedetek révén is érezhetjük, de f?ként szavakból, nyilatkozatokból és a testbeszéd változatos nyelvezeteb?l olvassuk ki. A szavakból kiolvasott fenyegetés lehet virtuális, nem valóságos, de ett?l még valódi félelmet érzünk, és ez meghatározza gondolatainkat és véleményünket, majd ezek alapján vásárolunk, utazunk, dolgozunk és szavazunk. Szavazni az ellen fogunk, akit?l félünk, mert elhittük, hogy fenyeget bennünket.

Mi, magyarok ráadásul kett?s félelemben élünk. Már félünk a képzelt kockázatoktól, mert a hírek hadserege percr?l percre ostromolja biztonságérzetünket, és naponta sokszor elesik az értelem, a józanság és a biztonságérzet vára. Még olyan kockázatoktól is félünk azonban, amelyek a gazdagabb országokban már gyengültek: a munkahely elvesztését?l, forintjaink értékének megcsapolásától, megkezdett építkezésünk kényszer? leállásától, nyugdíjunk értékvesztését?l, a kórháztól és a jogtalanságtól. Már félünk a virtuális világtól, de még a valódi világ fenyegetéseit?l is félünk. A félelem kétszeres er?vel támad, miközben az egyik is elegend? lenne ahhoz, hogy lerombolja biztonságérzetünket.

Ebben a magyar világban minden bizonytalanság azonnal és közvetlenül félelmet szül, mert nem látunk magunk körül olyan véd? környezetet, amely mérsékelné a kockázatokat, és segítene bennünket a fenyegetések elhárításában. Az európai jóléti állam nem véd meg, mert nem létezik, a családi vagyon nem segít ki, mert nem is jött létre, a jövedelem nem ad biztonságot, mert alacsony a szintje, az árak emelkedése és a munkahely bizonytalansága együtt kevésnek bizonyulnak a vélt és valós fenyegetésekkel szemben. Az európai jóléti szint elérése mint kimondatlan magyar álom mögött a biztonságérzet meger?södésének mindent megel?z?, de rejtett vágya húzódik meg. Már félünk mindent?l, ami képzelt kockázat, és még félünk sok mindent?l, ami valóságos fenyegetés. A beteg magyar lélek mélyén a megrendült biztonságérzet áll.

(Frank Furedi: Culture of Fear, Continuum, London, New York, 2002)

Matolcsy György, hetivalasz.hu

Ajánló